

Publicerad 2006-03-07 14:24 av Elda

Havsjungfru är mitt lindebarn, det enda jag skrivit som har en faktisk handling, mer än två levande människor, och som är längre än ett a4. Om ni totalsågar den blir jag antagligen ledsen, men så länge ni kan peka på någonting bra också (om det så bara är

Havsjungfru.

Natten har fallit över den lilla byn Tryggheten. Det är dock inte särskilt mörkt – sommarnätter är i allmänhet inte särskilt mörka. Mitt på byns torg har folk samlats kring en äldre kvinna. Man har slagit sig ner direkt på marken, mödrar med sina små i knät. Även barnen är här.

Kvinnans hår är grånat, hennes händer är gamla och slitna. Men hennes berättelser kan ännu trollbinda lyssnare, i synnerhet berättelsen om Havsjungfrun. Hon harklar sig en gång, åhörarna sätter sig till rätta, och så börjar hon berätta.

”För länge, länge sedan fanns i vår by en flicka som alla tyckte om. Hon var duktig, vänlig och hjälpsam, och mycket vacker. Ynglingarna stod på led för att uppvakta henne, men hon avfärdade dem alla med ett skratt – hon trivdes med att vara fri.”

Kvinnans ögon blir drömmande, hon tycks förlora sig själv i minnen.

”Flickan kom och gick alltid som hon ville. Man visste aldrig var hon höll hus, men närhelst man behövde henne dök hon upp som från ingenstans för att hjälpa till. Det var i sanning en märklig flicka.

En dag såg man henne gå mot stranden, bort mot de stora klipporna – ni vet vilka jag menar? Hon följde stigen, som då inte var så upptrampad som nu, rundade stenarna och försvann. Ja, hon försvann. Förlorade sig i havet. Efter den dagen såg ingen den flickan igen. En liten tös hittade hennes hårspanne bland de vassaste klipporna.”

Åhörarna är alla tysta. De sörjer den förlorade flickan, känner sina fäders sorg genom sitt blod. De väntar på fortsättningen.

”Det var en försommardag det hände, en försommardag för så länge sedan.

Trygghetens folk sörjde, och gick vidare. Livet för dem måste fortsätta, även utan flickan. Flera år gick, och flickan glömdes i det närmaste bort.

Under vintern, nästan nio år senare, började strömmarna i havet plötsligt förändras. De blev lömska och nyckfulla, och många fartyg gick i kvav. Ingen visste vad som hänt, varför det stora Vågavidd plötsligt vänt sig emot dem. Ingen förstod, förrän den försommardag då det var tre dagar kvar till nioårsdagen av flickans försvinnande. Då hördes ett klagoskri ifrån havet. Byborna var nyfikna, då som nu, och begav sig till stranden för att se efter vad som hände. Och där fick de se den hemskaste syn.”

En av minstingarna börjar gråta. Han är trött och rädd, modern kramar om honom och tröstar honom med milda ord. Den gamla ser ömt på dem, och väntar tills lillen lugnat sig innan hon fortsätter.

”Mitt ute bland vågorna satt den förlorade flickan. Hon kammade sitt blonda hår, som man sett henne göra så många gånger förr, men håret var fläckat av alger och sjögräs, och där satt fast snäckor i det. Hennes vänliga min, hennes vackra ansikte var förvridet av ilska och sorg, ondska och ensamhet. Det enda som var sig likt var hennes ögon, som alltid varit havsgröna, skimrande.

Hon talade till dem med hård röst. Hon förklarade att hon varit ensam alltför länge, att hon började bli gammal och trött och behövde sällskap. Med en elak glimt i ögat bad hon dem att sända en ung, vacker jungfru till henne, precis på den dagen då hon själv gav sig till havet. Jungfrun skulle få härska över alla vatten tillsammans med henne.

Då folket tvekade, började hon skrika på dem. Hon beskyllde dem för att vara själviska och fega, som inte litade på henne. Hon lovade att hon skulle ta väl hand om flickan. Så spände hon blicken i byäldsten, och fick honom att bli så rädd att han lovade henne lydnad.

Tre dagar därefter sändes en flicka till stranden. Hon sågs aldrig till igen.”

Kvinnan avbryter sig, denna gång för att rätta till sjalen hon har kring axlarna. Plötsligt tycks henne natten kyligare.

”Vart nionde år sedan dess har havets jungfru visat sig och krävt en ny flicka till sällskap. Vart nionde år har vi sänt henne en flicka, som sedan aldrig syns till igen. Och så fortsätter vi att göra, därför att det är hon som styr över havet, det stora Vågavidd, och hon kan dränka oss vid minsta nyck. Därför fortsätter vi att göra henne till viljes. Därför ska vi göra imorgon, som vi gjort den dagen vart nionde år så länge någon kan minnas. Vi skall ordna en fest, en munter tillställning, för att offerflickan skall få skratta en sista gång. Hon skall kläs i slöjor och givas en dolk, och smyckad med blommor skall hon ensam vandra ner till stranden.

Och det sägs, att om hon dödar Havsjungfrun med sin kniv, får hon själv överta platsen som drottning över tidvatten och strömmar.

Det sägs, att om hon misslyckas... Kommer Jungfrun att överta hennes ungdom och skönhet.”

Kvinnan tystnar, berättelsen anses avslutad. Sakta börjar byborna resa sig för att gå därifrån. Kvinnan sitter ensam kvar. Hon vet vad få andra vet: att flickan som blir vald brukar sticka dolken i sitt eget hjärta då Havsjungfrun visar sig, och denna får nöja sig med en död kropp. Inte för att det brukar spela henne någon roll. Är kroppen redan död kan hon enkelt slita ut hjärtat ur den och äta det. Det går mycket lättare när kroppen redan är stilla.

Se, där stiger röken från hundratals eldar i den tidiga gryningen. Ett rosenrött baner fladdrar ifrån vaktornet, som väl aldrig har behövt användas. Solens första strålar rör just vid en kvinnas ansikte, där hon sitter och drömmande ser rakt framför sig. Så torkar hon tårarna som fuktat hennes kinder, och reser sig för att gå ut och förbereda festmåltiden med de andra kvinnorna i byn.

Kvinnans namn är Nila, och hon grät inte utav rädsla för att bli offrad. Nej, offergåvan måste vara mellan arton och tjugofem år gammal, och dessutom oskuld, så Nila med sina fyra barn har då ingenting att frukta. Hon har fött tre söner och en dotter.

En dotter.

Det är för dottern hennes tårar rinner. Nilas äldre syster offrades en gång till havsjungfrun. Hon kan inte bära en sådan tomhet till.

Hon ser på himlen. Det tycks bli fint väder idag. Morgondaggen har nyss torkat på ängen utanför byn, där en liten flicka är i färd med att plocka blommor. Blåklint, prästkragar, smörblommor och vildrosor. Rosor plockar hon flest, de är det vackraste hon vet. Så vackra, med så vassa törnen.

Flickan själv har fått namnet Törne av sina kamrater. De insåg tidigt att hon trots sitt vänliga utseende mycket väl kan försvara sig själv och sina åsikter – med ord, likaväl som med nävarna. Hon slogs dock oftare för några år sedan, när hon var liten. Hon är ju stora flickan nu, nästan tio år, och stora flickor smutsar inte ned sina klänningar i slagsmål. Men namnet lever kvar, Törne är det enda namn hon lystrar till.

Och Törne plockar blommor, de blommor som ska smycka storasyster Vidja och de andra äldre flickornas hår till kvällen.

Törne vet inte riktigt vad som ska hända ikväll, men hon har förstått att det ska bli fest. Och då behövs extra fina blommor.

I byns smedja står en kraftig karl vid städet. Det är Rami, som arbetar med bladet till en dolk. Han är, i år liksom alla andra år, den som ger flickan hennes chans att döda havsjungfrun – eller sig själv. Han smider dolken som hon får innan hon beger sig till stranden.

Rami vet mycket väl att den knappats kommer att användas emot drottningen. Likväl gör han alltid sitt bästa för att den här dolken ska bli perfekt, så att inte den flicka som verkligen försöker använda den står där med ett slött och klumpigt vapen. Nej, lätt och smidig ska dolken vara, och vacker att se på, precis som dess bärare. Och den ska vara vass som hans hustrus tunga.

Hustrun själv, Amri, arbetar i vävarstugan nu, tillsammans med några unga flickor. Här spinns vinge efter vinge till tråd. Skimrande, gnistrande insektsvingar. Hela sommaren har Rimna samlat vingar, för att nu, på offerdagen, kunna spinna tråden till offerflickans dräkt. Hennes fingrar har gjort det här tidigare, och trots att nio år har gått minns de sin skicklighet i att förvandla de tunna tingestarna till en regnbågsskimrande tråd. Arbetet går snart av sig självt, och lämnar Rimna ensam med sina tankar. Hon minns hur hon sökt upp och fångat de vackraste fjärilarna för att beröva dem deras vingar. Hon ser de andra flickornas ansikten framför sig, deras glittrande ögon när hon berättar deras älsklingssaga. Hon minns hur hennes liv tyckts förunderligt bekymmerslöst. Idag kan det vara slut.

Imorgon ska Rimna fylla tjugofem år. Hon har ännu inte tagit sig en man, eller deltagit i ungdomarnas lekar i höet. Hennes kropp är välformad, hennes drag är rena, hennes hår är svart och silkeslent. Hon är det perfekta offret till havsjungfrun.

Och det ska bli hon som offras idag. Hon känner det på sig, hon bara vet.

Men hon tänker strida.

Byäldsten suckar lite för sig själv. Varje år samma visa, det är svårt att vara den som tar en flicka ifrån hennes familj och vänner. Att vara den som tar ifrån flickan hennes liv.

Men någon måste göra det. Och denne någon måste välja klokt, för att inte dra havsjungfruns vrede över dem alla.

I år tror han sig ha hittat den perfekta flickan. En flicka som kanske till och med kan döda jungfrun. Hon som bär en del av ansvaret för offerslöjorna, vad var det hon hette nu igen?

Nå, den detaljen löser sig – det är hon med de gröna ögonen, alla vet vem hon är. Namnet ska han nog kunna ta reda på innan kvällen.

Tänk, just nu sitter hon och arbetar med sin egen skrud. Hur hemskt det än är, kan han inte låta bli att le åt tanken. Hon anar ingenting. Och liksom alla andra ska hon få undra ett tag till. Solen har knappt nått sin middagshöjd, och inte förrän i skymningen ska offret tillkännagivas.

Äntligen, idag skulle det ske. Idag, just denna kväll, skulle han bli erkänd som bard.

Men hur ska han avsluta sista versen? Mine biter sig i läppen där han sitter och tänker. Han har skrivit en ny visa kvällen till ära, en visa om havsjungfrun.

Ack, du grymma, du elaka härskarinna,

Hur vi önskar att du ville försvinna.

Den ska han sjunga inatt, precis efter det att offret blivit utvalt. Den här visan är hans bästa någonsin, och efter att ha hört den ska byborna bli tvungna att erkänna hans begåvning.

Åh, han har de mest underbara dagdrömmar om hur han står inför en folksamling, som hänförd lyssnar till

hans vackra stämma. Han förstår inte varför större delen av byn verkar så sorgsna.

”Jag menar, visst är det synd om flickan och allt det där,” mumlar han för sig själv. ”Men om bara någon timme ska de ju få lyssna till mig, Mine, min underbara röst och fantastiskt fyndiga text. De har då rakt ingen anledning att sura.”

Solen skall strax sjunka bortom horisonten, och den öppna plats som i vardagslag kallas för ”Torget”, har nu blivit omdöpt till ”Festplatsen”. Här har byns alla invånare tillbringat dagen med att roa sig, dansa och tävla mot varandra i olika lekar. Man har skrattat åt den som åt flest honungskakor, bara för att spy upp dem strax efteråt. Man har beundrat den starke man, som vann armbrytningstävlan.

Och nu har man samlat omkring byäldsten, som ställt sig på en tunna för att synas över folkhavet. Ett nervöst sorl hörs, men tystnar genast när äldsten börjar tala.

”Kära vänner,” börjar han. ”Jag hoppas att ni idag har roat er kungligt, och fortsätter med det senare ikväll, fram till midnatt. Tyvärr måste jag nu, i skymningen, avbryta vår muntra tillställning för en stund.”

Nu rör sig ingen, allas blickar är som fastspikade vid gamlingen på tunnan. Han försöker svälja ned klumpen i halsen.

”Som byäldste är det min plikt att välja ut en ung kvinna att sända ned till stranden när midnattstimman faller. I år vill jag dock inte kalla henne ett offer. Denna kvinna har jag valt ut, därför att hon ska döda havsjungfrun åt oss.

”Den utvalda är Vidja.”

”Vidja.” Namnet ekar i hennes själ.

På en sekund far miljoner tankar igenom hennes huvud.

offer – klänningen – mor – havet – kniven – åh nej SYSTER

”Syster! Oh, lillasyster Törne! Ska jag aldrig få se dig igen?”

Vidja har gripits av panik. För egen del fruktar hon intet, men hur ska hon stå ut med att lämna sin syster? Hon kan inte.

Tanken på flykt slår henne, men hon förkastar den genast. Då skulle havsjungfrun hämnas på hela byn, och Törne skulle råka lika illa ut som alla de andra. Dessutom tänker de säkert inte släppa henne utom synhåll ikväll – inte förrän hon sänds ner till stranden.

Åh, Vidja vet inte alls vad hon ska göra. Hon märker knappt när hon leds iväg till vävarstugan, för att iklädas klänningen hon själv varit med om att sy.

Slöja på slöja i vackert ordnade lager bildar flickans kjol. Klänningslivet är vitt som en lilja, och det riktigt lyser mot flickans solbrända hud och kopparröda hår. Om bara hennes ögon inte varit så sorgsna, om hon bara ville le en stund, då skulle hon föra tankarna till en ung brud just innan hon kysser sin nye make. Men Vidja ska aldrig bli gift, Vidja ska aldrig stå brud. Vidja ska dö.

Ett bälte fästs runt hennes höfter. Däri sitter den mest utsökta dolk som tänkas kan. Hennes hand söker sig mot dess fäste.

Sedan förs hon ut i vimlet på festplatsen.

Hon äter – maten smakar aska.

Hon dricker – vinet känns torrt.

Hon bevittnar lekar och skådespel – hon blir illamående, och inga färger kan hon se.

Hon lyssnar till berättelser och sång – de klingar falskt i hennes öron.

Hon genomlever kvällen utan att leva. Den Vidja som lekte med sin syster – den Vidja har redan dött.

Hon går sakta mot vattnet.

Folkmassan ser henne, där hon går rak i ryggen utan att vända sig om. Så följer hon gångstigen där den rundar ett stort klippblock och försvinner utom synhåll. Just innan hon hunnit runda klippan helt, kastar hon en blick tillbaka.

Hon ser ljus. Lyktor, facklor, enkla talgljus. Runt omkring dem är mörker.

Hennes läppar formar ett namn.

”Törne.”

Tårar blänker på hennes kind, när hon tar det sista steget och försvinner ur åskådarnas synfält.

En liten flicka plockar blommor på ängen utanför byn, där morgondaggen nyss torkat. Nu är festen över, och nog var Törnes blommor vackra. Idag ska hon och storasyster städa hemma i stugan. Hon har inte sett sin syster sedan igår kväll, men åh, så vacker Vidja var i den klänningen.

Törne önskar sig en likadan när hon blir stor. Kanske ska hon be Vidja sy en åt henne?

Hon tar sin bukett och reser sig. Idag är det bara vildrosor hon plockat.

Texten är utskriven från Poeter.se

Författaren Elda med Poeter.se id #6683 innehar upphovsrätten